

Työpajatyöskentely pyöreä pöytä 3.

Aiheena vahva kulttuuri - vahva resilienssi

Kuinka taiteen ja kulttuurin avulla voidaan parantaa henkistä kriisinkestävyttä Pohjois-Savossa? Tavoitteena nostaa keinoja esiin ja löytää konkreettiset askeleet taiteilijoiden ja kunnan yhteistyön, sekä olosuhteiden parantamiseen, jotta taiteesta ja kulttuurista vahvistuminen (henkinen resilienssi) olisi mahdollista kaikille väestöryhmille.

Miten voimme vahvistaa pohjoissavolaista identiteettiä, osallisuutta, vuorovaikutusta, psyykkistä ja fyysistä terveyttä?

Ryhmät saivat vapaasti valita yhden osa-alueen alla olevista käsiteltäväksi:

1. TAITEILIJAN/TAITEEN POTENTIAALI POHJOIS-SAVOSSA

Kuinka taiteen ja kulttuurin avulla voidaan parantaa henkistä kriisinkestävyttä Pohjois-Savossa? Keinoja esiin.

2. TAITEEN OLOSUHTEET POHJOIS-SAVOSSA

Konkreettiset askeleet taiteilijoiden olosuhteiden parantamiseen, jotta taiteesta ja kulttuurista vahvistuminen (henkinen resilienssi) olisi mahdollista kaikille väestöryhmille.

3. TAITEILIJAN JA KUNNAN YHTEISTYÖ

Konkreettiset askeleet taiteilijoiden ja kunnan yhteistyön parantamiseen, jotta taiteesta ja kulttuurista vahvistuminen (henkinen resilienssi) olisi mahdollista kaikille väestöryhmille.

TULOKSET

Työpajassa nostettiin vahvimmin esiin taiteen tekemisen olosuhteet Pohjois-Savossa:

- Tilan puute taiteen tekemiselle vapaan kentän toimijoille (taiteen talot kunnissa)

Ratkaisuesityksessä kartoitetaan kuntien tyhjiä tiloja, joissa taidetta olisi mahdollista toteuttaa. Selvitetään mahdollisia ylläpitäjiä ja toimintaperiaatteita. Tarvitaan rahoitusta, yhdenmukaiset pelisäännöt ja vastuut. Kunta on mahdollistajan roolissa. Ensimmäisenä askeleena perustetaan työryhmä ja lähdetään etsimään yhteistyökumppaneita (kaupunki, kunta, yritykset, muut olemassa olevat tahot esim. festivaalit).

- Akuutti resurssi- ja tilaongelma

Ammattimaisia tekijöitä on Pohjois-Savossa ja tekemisen laatu on korkea. Urheilu kuitenkin menee kulttuurin edelle. Kulttuurin rahahanat vaativat vankkaa perustelua.

Tavoitteena on kulttuurin markkinointipotentiaalin ymmärtämisen kehittyminen.

Ratkaisuna esitetään ilmapiirin muokkaamista kulttuurimyönteisemmäksi: on nostettava esiin, mitä hyötyä kulttuurista on matkailulle, kulttuurihyvinvoinnille ja elinkeinona. Kulttuurin tulisi olla matkailun ja elinkeinon veturi: pysyvien taidelaitosten tarjonnan lisäksi myös vetovoimaisia kulttuuritapahtumia.

Pienten toimijoiden katto-organisaatio voisi auttaa tässä. Millaiseksi muotoutuu Pohjois-Savon matkailun toiminta? Helsingissä säätiö markkinoi tapahtumia. Edinburghissa myös keskitetty yhteismarkkinointi.

Vertailtavaa dataa tarvitaan perustelevaan kulttuurin vaikuttavuutta. Tässä apuna mm. Salmi Platformin kehittämät työkalut.

- Taiteilijoiden ansainta ei toimi yhteiskunnassa – taiteilija ei tule toimeen

Ratkottavana haasteena on taitelijoiden itsetyöllistämisen taitojen parantaminen.

Tavoitteena on taiteilijoiden oman potentiaalin laaja hyödyntäminen: vapaasta taiteilijuudesta laajemman kentän toimijoiksi. Taiteilijat tarvitsevat koulutusta yrittäjyyteen, markkinointiin, talousosaamiseen ja tuotteistamiseen. Taiteen ja taiteilijoiden tulisi olla pysyvä osa arjen ympäristöä: kouluissa, varhaiskasvatuksessa, palvelutaloissa, sairaaloissa jne. Vastuullisena tahona oppilaitokset, kunnat ja valtio. Ensimmäisenä askeleena tähän on asennemuutos.

- Luovan alan työ on sirpalemaista ja ansainta täytyy saada monesta eri lähteestä

Tavoitteena on yhteistyön vahvistaminen yritysten ja muiden toimijoiden kanssa. Ratkaisuehdotuksena monialaisuuden edistäminen, liiketoimintaosaamisen vahvistaminen, ansaintakeinojen löytäminen, yrityskulttuurin kehitys, asenteiden muutos yritysmaailmassa.

- Tulisi pystyä tarjoamaan taiteilijoille töitä ja tiloja

Taiteilijoiden tiedot ovat hajanaisesti verkossa sen mukaan, miten taiteilija päivittää nettisivuja tai somea. Ongelmana on, että käytetään vain sellaisten taiteilijoiden palveluilta, jotka jo ennalta tunnetaan. Haasteena on löytää paikakuntien piilossa olevat taitelijat ja yleisöt.

Tavoitteena on, että olisi ”taide-etsivä”, joka etsii tekijöitä, yleisöitä ja saa nämä kohtaamaan. Toiminta lisää arvostusta taitelijoille ja vahvistaa ammatillista itsetuntoa. Rinnalla toimii taidepankki, josta löytyy tietoa etsivälle työntekijälle ja toisin päin.

Käytetään hyväksi paikallistietoa esim. (kylä)yhdistysten kautta; julkistetaan ”etsintäkuulutus”. Taiteilijalla tulisi olla myös vastuuta itsellään tuoda osaamisensa esille.

Vastuullisina toimivina tahoina kuntien kulttuuripalvelun henkilöstö ja valtionosuutta saavat laitokset. Ensimmäisenä askeleena voisi olla ”etsivän kulttuurityöntekijän” palkkaaminen.

- Yksilöstä yhteisöksi

Potentiaalia on Pohjois-Savossa: tiloja ja tahtoa on, rahaa ei ole. Valmiita verkostoja ja yhteistyötahoja on olemassa, mutta on olemassa kuppikuntaista ajattelua silti.

Haasteena on vapaan kentän yhdistäminen valmiiden kulttuurikentän rakenteiden kanssa.

Toivotaan keskitettyä koordinoitua osana kulttuurituotantoa palvelemaan tapahtuman sisällön tuottamista.

Tavoitteena saada alueellisia toimijoita yhteen: tuottaja, rahoitusta uusista rahoituskanavista, työnantajapalvelut vapaan kentän toimijoille (freelancereille) esim. työsopimukset, laskutus, työterveyspalvelut.

Toteuttamisvastuussa kunnat ja kunnat yhteistyössä. Ensimmäisenä askeleena rahoitusmalleja on tutkittavat: erilaisia keinoja tukea taiteilijoiden tarpeita -> Pitäisi osata hakea oikeita rahoituksia.

- Pirstaloitunut kenttä

Tilanne tällä hetkellä: Pahoinvointi on vallalla. Kulttuurilla on merkitystä ja vaikutusta yli rajojen, mutta yhteistyötä aivan liian vähän. Ei tunnusteta taiteen ja kulttuurin mahdollisuuksia, eikä koordinoita yhteistyötä. Roolit taiteen ja kulttuurin aloilla ovat sekavia ja liittyvät siihen kuka palkan maksaa. Rahoitus tulee monesta eri lähteestä.

Haasteena on, että ”yhden köyden vetäminen” puuttuu. Ei ole riittävästi keskustelua, eikä luottamuksellista ilmapiiriä, jossa ideoita ja haasteita voisi tuoda esille. Ei tunneta toisia toimijoita.

Tavoitteena on yhteistyö, jolla tuotetaan innovaatioita ja elinvoimaa sekä työtä Pohjois-Savoon. Tavoitteena on yhdistää voimat, jolloin toiminta on isompaa ja vaikuttavampaa. Tätä kautta tavoitellaan myös kansainvälistä kiinnostusta.

Tarvitaan rohkeita kokeiluita ja jatkuvuutta toiminnalle. Hyvät toimintamallit tulee tunnustaa ja niihin tulee panostaa. Tarvitaan myös alusta toiminnalle, yhteistyölle ja kohtaamiselle: tilat, tapahtumat, yhteistyön rakenteet.

Vastuunkantajina toteutuksesta ovat kunnat, maakuntaliitto ja hyvinvointialueet. Lisäksi yritykset, liike-elämä ja yhdistykset, sekä taiteilijat, sisällöntuottajat ja harrastajat.

Ensimmäisenä askeleena jatketaan ideointia Tervossa laavun äärellä ja inspiroidutaan yhdessä!

Toiseksi nostettiin esiin taiteen potentiaali:

- Taiteen potentiaalia ei ole nähty (kuntarahoitus laahaa ja on riittämätöntä)
Taidetta ja taideaineita ei ole tarpeeksi kouluissa. Myöskään tutkimustietoa ei ole riittävästi tai se ei näy.

Haasteena on hyötysuhteen todistaminen tutkimuksella ja tutkimustiedon jakaminen. Kouluilla ei ole varaa tilata taidetta, eikä sitä ole opetussuunnitelmissa tarpeeksi. Pääsylimput voivat olla kynnyksen osallistua.

Tavoitteena on, että kaikilla kuntalaisilla olisi mahdollisuus päästä taiteen ja kulttuurin pariin; taustan ei tulisi vaikuttaa niin paljon kulttuurin harrastamiseen ja kuluttamiseen. Taiteen kentän tulisi olla laaja-alainen ja elinvoimainen.

Kunnilla on tärkeä merkitys taiteen tilaajana ja rahoittajana: kouluihin tarvitaan resursseja taiteelle. Taidetta tulisi viedä myös paikkoihin, josta on vaikea päästä katsomaan taidetta mm. sairaaloihin ja vanhainkoteihin. Myös yritysten tulisi rahoittaa.

Vastuullisina toimivina tahoina ovat kuntapäättäjät, sivistystoimen johtaja ja taideasiantuntijat.

- Taiteilijoiden näkyvyys ja yhteistyö

Pohjois-Savossa on hyvä potentiaali taiteessa ja taiteilijoissa. Tekeminen on monialaista. Kansalaisopistojen tärkeä merkitys korostuu. Tarjonta ja saavutettavuus on sirpalemaista. Kaikukortti mahdollistaa ilmaisia kulttuurikokemuksia vähävaraisille.

Haasteena Pohjois-Savossa on se, että taiteilijat eivät näy. Yhdessä tekemistä on myös liian vähän. Tulisi olla myös matala kynnyksen kohdata kulttuuria; taiteen ei koeta kuuluvan itselle. Kulttuuri tulisi myös nähdä investointina ja ymmärtää henkisen kriisinkestävyys edistäjäksi.

Tavoitteena on, että ensi kertaa kulttuurin pariin tulevalle tulisi kokemus, että omassa kokemattomuudessa ei ole mitään hävettävää. Taiteilijoille tulisi antaa enemmän vapautta ilmaista itseään, jotta taiteesta ei tule

liian pehmeää tai valmiiksi pureskeltua. Taide tulisi brändätä osaksi vientikulttuuria. Otetaan taiteilijat mukaan suunnitteluun ja päätöksentekoon.

Rakenteita tulee muuttaa. Poikkisektorisuus on tärkeää. Taidekentän tulee oppia puhumaan rahasta. On uskallettava hypätä omasta kuplasta pois ja kohdata uusia tekijöitä ja auttavia tahoja. Taide tulisi ottaa mukaan arkiseen tekemiseen mm. rakentamiseen ja suunnitteluun.

Taiteilijoilla myös vastuu olla ”silmät auki” ja suuntautunut ulospäin. On uskallettava astua epämukavuusalueelle. Taidetta voi tehdä kollektiivisesti.

Ensimmäisenä askeleena on tuoda pieniä taidetekoja arkeen: seminaareihin, valtuustotapahtumiin ym.

Taiteilijoiden ja kunnan yhteistyö:

- Taiteesta ja kulttuurista vahvistuminen ei ole mahdollista kaikille väestöryhmille

Juankoskella Ruukkialue tulee kulttuurin käyttöön. Kunta on antanut ohjausta ja neuvontaa. Tällä hetkellä ei ole yhteisöllistä ja yhteisön muokattavissa olevaa tilaa.

Haasteena, ettei ole soveltuvia tiloja, joita käyttäjät voisivat muokata omannäköisiksi ja jotka olisivat matalalla kynnyksellä tavoitettavissa ja käytettävissä. Olemassa olevia tiloja ei koeta omiksi ja on haasteita tiedonkulussa.

Tavoitteena on, että kunta ja taiteen tekijät kohtaavat.

Käytännön askeleita on, että kulttuurituottaja kutsuu taiteilijoita ja yhteisöjä. Kunta ohjeistaa kulttuurituottajaa ja jakaa tietoa hankkeista jne.

- Taiteilijan ja kunnan yhteistyö

Toimijakenttä on hajanainen: yhteydenpito on tärkeää! Vaarana on, että käytetään kunnassa vain samoja taiteilijoita. ”Ohjelmatoimisto”, välittävä taho, puuttuu.

Haasteena, että tarjontaa on, mutta sei löydä tarvitsijaa/ostajaa.

Tavoitteena on, että kuntien asukkaat pääsevät nauttimaan monipuolisesta kulttuuritarjonnasta.

Ratkaisuna voivat olla sähköiset alustat, kulttuuripankki (Itä-Suomen laajuinen) ja livefoorumit.

Kunnat ovat tässä tukena ja koollekutsujana, yhdistykset ja taiteen- ja kulttuurin tekijät kumppaneina. Ensimmäinen askel on kuntarajojen rikkominen.